

nepraktovi
MUŽI
V PLECHU

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

nepraktovi
MUŽI V PLECHU

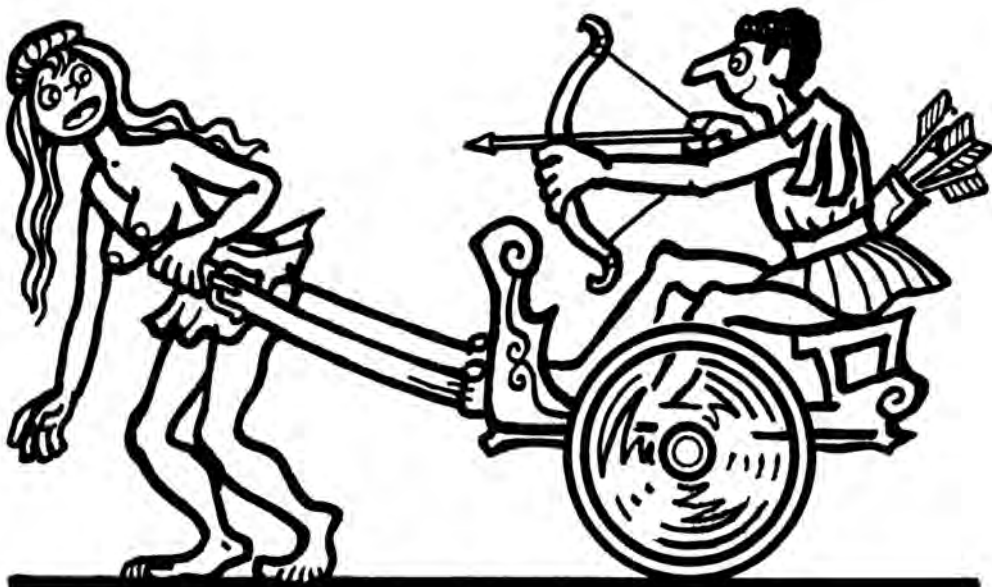
**JIŽ STAŘÍ
ŘEKOVÉ...**

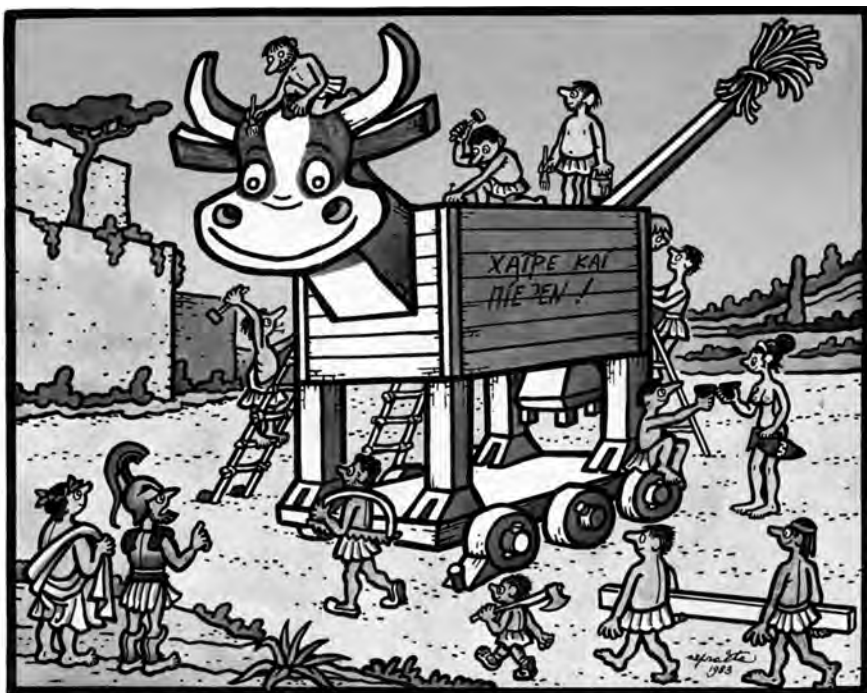
Doběhl běžec z Marathonu. Proveďte dopingové zkoušky!

Ty jsi ještě neviděl Achilovu špičku?

Řeknu ti rovnou, Parisi, že jsem si ten únos do Tróje představovala jinak.

Pro velký úspěch s koněm vyrábíme ještě trojskou krávu.

...A POZDĚJI I
ŘÍMANÉ...

*Glosuji-li trefně tvá historická
vítězství, netřeba mi lichotit tím,
že jsou to dobré frky.*

*Byl to erotoman a ještě se odvážil mně,
římskému setníkovi, říci:
Neruš mi mé kosočtverce!*

*Nejsem proti tomu, aby Romulus a Remus šli do školky,
ale aby mi tam nezvlčili.*

Začínáš mne nudit, Caesare! Neumíš říct nic jiného, než kostky jsou vrženy!

Tak pojď, Cicero, ale nemyslí si, že to zase všechno vokecáš.

Ano, Caesare. Přišel jsi, viděl jsi, zvítězil jsi. Ještě zbývá, abys zaplatil!

To by mne zajímalo, jestli by ten Cicero dokázal ulovit bobříka mlčení!

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

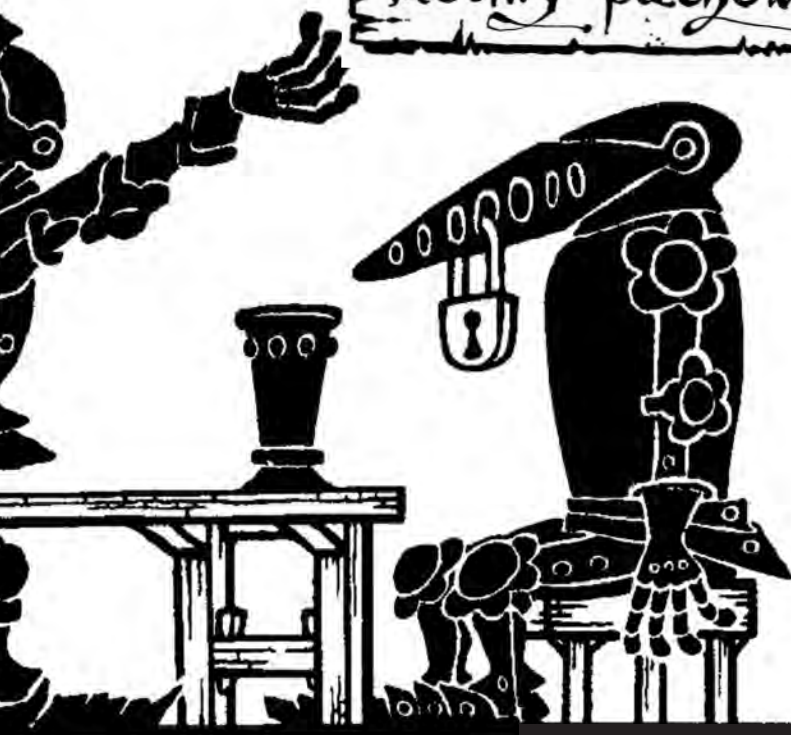
J I Ř Í W I N T E R

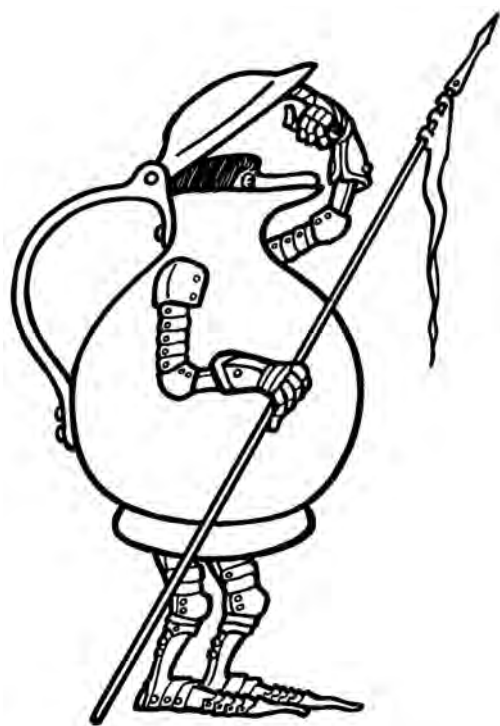
nepraktovi

MUŽI

V PLECHU

*Nepraktovy
motivy plechové*

Illustrations © Jiří Winter – NEPRAKTA, 2014
Text © Bedřich Kopecný a Miloslav Švandrlík, 2014
Editorship & preface © Jaroslav Kopecný, 2014
Cover and layout © Karel Kárász, 2014
© Nakladatelství Epoque, 2014

ISBN 978-80-7425-234-1

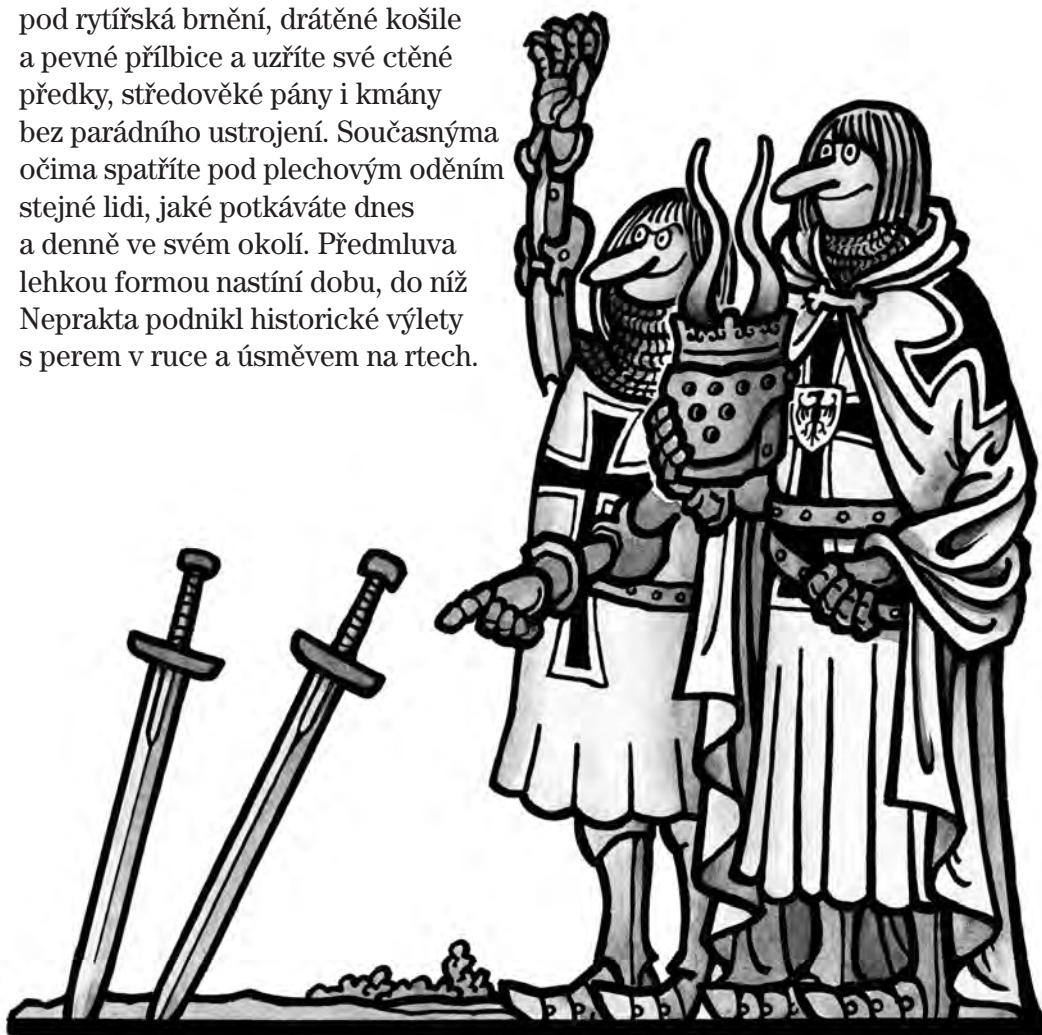

panilomyslné
dámy,
odvážní
pánové!

Kniha, kterou právě držíte v ruce a za níž jste obětovali těžce vydělaný peníz, vás v humorných kresbách zavede do hlubin času. Nahlédnete pod rytířská brnění, drátěné košile a pevné přílbice a uříte své ctěné předky, středověké pány i kmány bez parádního ustrojení. Současnýma očima spatříte pod plechovým oděním stejné lidi, jaké potkáváte dnes a denně ve svém okolí. Předmluva lehkou formou nastíní dobu, do níž Neprakta podnikl historické výlety s perem v ruce a úsměvem na rtech.

Jeho rytíři, i když jim přes spuštěné hledí není vidět do očí, se tváří odhodlaně, statečně, hrdě, mazaně, ale i potouchle či zbaběle – jako kdokoliv z našich vrstevníků.

Ti „plecháči“ se sice pohybovali po světě před mnoha staletími a získali odlišné životní zkušenosti, leč přispěli jimi k historickému vývoji, na jehož současném konci se nacházíte vy.

Povinná služba vojenská

V Evropě, vždy bohaté na války, se stěží najde rok, kdy na jejím území neřádila lítice válečná, či alespoň nějaká ozbrojená šarvátká.

Ne že by předkové rádi řinčeli zbraněmi a život bez válečné řeže si nedovedli představit. Jistě měli i bez válčení spoustu jiných starostí a obav. A k tomu si najednou panovník všiml, že sousední království by se nemuselo bránit, kdyby se pokusil rozšířit své území o kus cizího státu. Nebo byl vyzván spřáteleným vládcem ku pomoci při obraně proti nevěřícím či věřícím v něco jiného – a už byla další válečná výprava za dveřmi.

Povinnost sloužit panovníkovi se zbraní v ruce bývala stanovena smlouvou o podmíněné držbě lenních statků. Císař nebo král, vlastník veškeré půdy, propůjčoval léno členům dvora za odměnu, čímž si je zavazoval k poslušnosti. Odešel-li držitel na věčnost, panovník přidělil léno dalšímu vazalovi ze své družiny. Mnohem později si šlechta vymohla dědičnost z otce na syna, ale na branné povinnosti se nic nezměnilo.

Šlechtici-rytíři byli nejhodnotnější součástí armády a jejich kvalita rozhodovala výsledek války. Na obraně své země měli osobní zájem a než by nechali nepřítele dorazit až k hradbám vlastního hradu, radši na své útraty

*Sám Odin
runy vymyslel
a dal je psát.*

sestavili ozbrojené šiky, s nimiž bránili území své i panovníka. Horší to bylo v případě, když si král hodlal vjet do vlasů s jiným monarchou a požadoval na rytířích táhnout do pole kdykoliv, kamkoliv a na neurčitou dobu. Jevila-li se válečná výprava nadějně, tedy že přinese bohatou kořist a pán nebude dlouho z domu, sešla se ozbrojená hotovost poměrně ochotně.

Časem se šlechta sdružila ke „kolektivnímu vyjednávání“. Společně dotlačila panovníka k důležitým závazkům ohledně vojenské služby. Nadále mohl vladař povolát své pány jen k obraně vlastního území a zahraniční tažení si musel nechat schválit sněmem. Byla stanovena doba, po kterou rytíř bojoval na své náklady, za všechno ostatní, včetně případných škod, ručil vládce: za zničenou i ztracenou výzbroj, zabitě koně, vypálené majetky... Padl-li poddaný rytíř do zajetí, hradil panovník výkupné, i když mnohdy se radši příbuzní složili, než by se dočkali řešení svízelné rodinné situace z vyšších míst.

Rytířova těžká zbroj se skládala z brnění, přilby a štítu. Ve 12. století měli bojovníci na hlavách přilbice chránící jen vršek hlavy, čelo a nos. Zátylek si kryli kapucí kroužkového brnění. V dalším století už hlavu oblékali do plechového „hrnce“, aby se bránili před úderem těžkým mečem.

Nepostradatelný býval štít, kterým si jezdec chránil celé tělo od rame-

Letos se to nosí takhle.

nou po kotníky, postupně, jak se zdokonalovala ochranná zbroj, štít se zmenšoval, aby nebyl příliš hmotný a dalo se s ním dobře manipulovat. Dřevěná plocha tvaru trojúhelníku nebo mandle se řemeny upevňovala na levou ruku jezdce, který si povrch štítu, většinou pobitý tvrdou kůží nebo plechem, nechával vyzdobit svými rodovými barvami nebo znaky, aby ho v zuřivém a nepřehledném boji rozeznali od nepřítele.

To byl počátek heraldiky.

Osobní zbraní rytíře byl meč a dlouhé kopí, pro boj zblízka také sekera, kladivo nebo palcát. Pod jejich úderem praskla nejen plechová pokrývka hlavy, ale i lebka.

Nejcennějším majetkem byl dobře vycvičený kůň. Pokud nesl svého

pána do bitvy, musel být statný a unést váhu přes 100 kilo, vždyť nejen jezdec, ale i kůň býval obrněn. Nejdříve jen čabroukou z pevného sukna nebo kůže, později pošivanou plechovými kroužky. Ti bohatší si mohli koně obléknout do stejné kroužkové košile, jakou měli sami. Urostlá plemena koní stála spoustu peněz a rytíř si svůj dopravní prostředek šetřil výhradně pro případ boje či turnaje. Na běžné jízdy měl koně jezdeckého a k dopravě zavazadel užíval soumary.

Dal-li se těžkooděncem na koni do pohybu, málo co mu bylo schopno čelit. Obrněná jízda čelným útokem prorazila řady nepřátel a protivník byl kosen rytíři, mávajícimi meči, sekerami a ostatními ručními zbraněmi. Poté, co se jezdci prosekali šikem soupeře, otočili koně a pokračovali v řepi opačným směrem. Aby v boji své zbraně neztratili, když jim je sok vyrazil z ruky, měli je připoutané řetězy k pasu. Třeba Jan Lucemburský, ač slepý, byl na bitevním poli stejně schopný jako ostatní, jimž zrak sloužil, protože měl svou výzbroj stále po ruce.

Čelný útok obrněné jízdy vyžadoval od rytířů vytrvalost, neohroženost a sílu, byl však nadmíru účinný a přechasto rozhodl výsledek bitvy. Hrdinství osvědčil například český šlechtic Plichta ze Žerotína. V bitvě u Mühldorfu v roce 1322 se dvakrát prosekal řadami protivníka, ale při třetím pokusu jeho kůň padl a pan Plichta byl zabit.

Na začátku rytířské doby

Je známo, že mravy upadají v každé době, ať se říši vede jakkoliv dobře. Římskému impériu se vedlo nadmíru dobře a mravy tedy vesele upadaly. Řím celkem snadno podlehl Barbarům a nastal rozklad dosavadní evropské civilizace. Germánské kmeny, jejichž bojovníci se zprvu nechali najímat do římského vojska, měly časem až po krk prezírávého chování říšských místodržících a začaly se proti jejich nadvládě bouřit. Vyhnaly římské legie z území mezi Dunajem a Rýnem, zahnal je za Alpy a posléze jim vyvrátily i Věčné město z kořenů.

Germáni (soudí se, že pojmenování znamená Muži s oštěpy) o svých hrdinských činech a politických záměrech nezanechali písemná svědectví, události známe z jednostranného pohledu římských císařů a filozofů. Druhá strana nám zanechala jen runové nápisy, jejichž symboly dodnes provokují citlivější jedince k navázání kontaktu s vesmírnými silami, v něž se prý proměnila síla dávných bojovníků. Snad je to i tím, že tajemství prastarých znaků ještě nikdo zcela neodhalil.

Rozvratem Římské říše zmíněné mravy poklesly, umění se vytratilo a mocným byl ten, kdo se ničeho a nikoho nebál. Všude vládl chaos a vznikající státní útvary dlouho nevydržely. Víc jak půl tisíciletí trvalo, než nejosvícenější panovníci přijali křesťanství a na jeho základě začali budovat pevnější státy. Společnost se zbavovala kmenových a rodových